

Γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής σχετικά με την «Πρόταση οδηγίας του Συμβουλίου για την τροποποίηση των οδηγιών 66/401/ΕΟΚ, 66/402/ΕΟΚ και 66/403/ΕΟΚ περί εμπορίας σπόρων προς σπορά κτηνοτροφικών φυτών, σπόρων δημητριακών προς σπορά και σπόρων γεωμήλων προς φύτευση»

(2001/C 260/07)

Στις 24 Απριλίου 2001, και σύμφωνα με το άρθρο 37 της Συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, το Συμβούλιο αποφάσισε να ζητήσει τη γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής σχετικά με την ανωτέρω πρόταση.

Το τμήμα «Γεωργία, ανάπτυξη της υπαίθρου, περιβάλλον», στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 21 Ιουνίου 2001, με βάση την εισηγητική έκθεση του κ. Scully.

Κατά την 383η σύνοδο ολομέλειας της 11ης και 12ης Ιουλίου 2001 (συνεδρίαση της 12ης Ιουλίου), η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε ομόφωνα την ακόλουθη γνωμοδότηση.

1. Εισαγωγή

1.1. Η οδηγία 66/401/ΕΟΚ⁽¹⁾ του Συμβουλίου περί εμπορίας σπόρων προς σπορά κτηνοτροφικών φυτών, η οδηγία 66/402/ΕΟΚ⁽²⁾ του Συμβουλίου περί εμπορίας σπόρων δημητριακών προς σπορά και η οδηγία 66/403/ΕΟΚ του Συμβουλίου περί εμπορίας σπόρων γεωμήλων προς φύτευση προβλέπουν τη διεξαγωγή προσωρινών πειραμάτων.

1.2. Τα αποτελέσματα των πειραμάτων κατέδειξαν ήδη ότι η εμπορία σπόρων προς σπορά χύδην στον τελικό καταναλωτή υπό συγκεκριμένες συνθήκες δεν έχει δυσμενή επίπτωση στην ποιότητα των σπόρων.

1.3. Βάσει των αποτελεσμάτων των εν λόγω πειραμάτων η παρούσα πρόταση τροποποιεί επίσης την οδηγία 66/403/ΕΟΚ⁽³⁾ του Συμβουλίου περί εμπορίας σπόρων γεωμήλων προς φύτευση, εφόσον τα ίδια συμπεράσματα εφαρμόζονται και σε σπόρους άλλων φυτών συμπεριλαμβανομένων των γεωμήλων.

1.4. Οι προτάσεις της Επιτροπής περί τροποποίησης του άρθρου 10 των οδηγιών 66/401/ΕΟΚ, 66/402/ΕΟΚ και 66/403/ΕΟΚ αφορούν τη συσκευασία και την εμπορία πιστοποιημένων σπόρων.

1.5. Ο πρωταρχικός στόχος της πρότασης έγκειται στο να επιτραπεί η παρέκκλιση από τις ισχύουσες διατάξεις των άρθρων 8, 9 και 10 των οδηγιών 66/401/ΕΟΚ, 66/402/ΕΟΚ και 66/403/ΕΟΚ που διέπουν τη συσκευασία και τη σήμανση. Η παρέκκλιση αυτή θα καταστήσει δυνατή την εμπορία πιστοποιημένων σπόρων χύδην.

2. Γενικές παρατηρήσεις

2.1. Εμπορία σπόρων προς σπορά χύδην

2.1.1. Η εμπορία σπόρων προς σπορά χύδην παρέχει συγκεκριμένα πλεονεκτήματα στους παραγωγούς και στους καλλιεργητές.

(1) ΕΕ 125, 11.7.1966, σ. 2298/66. Οδηγία όπως τροποποιήθηκε τελευταίως από την οδηγία 98/96/ΕΚ.

(2) ΕΕ 125, 11.7.1966, σ. 2309/66. Οδηγία όπως τροποποιήθηκε τελευταίως από την οδηγία 1999/54/ΕΚ.

(3) ΕΕ 125, 11.7.1966, σ. 2320/66. Οδηγία όπως τροποποιήθηκε τελευταίως από την οδηγία 1999/742/ΕΚ.

2.1.1.1. Μεταξύ των αναγνωρισμένων πλεονεκτημάτων περιλαμβάνεται η μείωση του κόστους συσκευασίας, καθώς και η βελτίωση της αποδοτικότητας.

2.1.1.2. Αξίζει, επίσης, να σημειωθεί το περιβαλλοντικό όφελος που προκύπτει από τον περιορισμό των απορριμμάτων συσκευασίας.

2.1.1.3. Συνεπώς, οι παραγωγοί που κάνουν χρήση της εμπορίας πιστοποιημένων σπόρων χύδην μπορούν να επωφεληθούν των εν λόγω πλεονεκτημάτων για τη μείωση του κόστους. Συνακόλουθα, οι παραγωγοί οι οποίοι δεν καταφεύγουν στην εμπορία χύδην ενδέχεται να βρεθούν σε μειονεκτική θέση από πλευράς κόστους. Ως εκ τούτου, οι μεγαλύτεροι καλλιεργητές των κρατών μελών — οι οποίοι τυγχάνουν παρέκκλισης δύναμει των προτεινόμενων αλλαγών — αποκτούν δυνατότητα χρήσεως πιστοποιημένων σπόρων χύδην με ανταγωνιστικό πλεονέκτημα.

2.2. Έλεγχος της ποιότητας

2.2.1. Οι κανονιστικές διατάξεις που διέπουν την παραγωγή πιστοποιημένων σπόρων ελέγχουν την ποιότητα των σπόρων που συσκευάζονται προς εμπορία από πλευράς καθαρότητας των σπόρων, γνησιότητας της ποικιλίας, βλαστικής ικανότητας και υγείας των φυτών και είναι κεφαλαιώδους σημασίας για την επιτυχία οποιουδήποτε Πρωτοκόλλου Πιστοποίησης.

2.2.2. Η φυτική παραγωγή και τα κριτήρια ελέγχου της ποιότητας για την παραγωγή σπόρων οι οποίοι θα συσκευασθούν και σημανθούν ως βασικοί σπόροι, πιστοποιημένοι σπόροι και εμπορικοί σπόροι ορίζονται στα άρθρα 2 έως 7 των οδηγιών 66/401/ΕΟΚ, 66/402/ΕΟΚ και 66/403/ΕΟΚ. Οι εν λόγω οδηγίες παραμένουν αμετάβλητες.

2.2.3. Το άρθρο 8 των οδηγιών 66/401/ΕΟΚ, 66/402/ΕΟΚ και 66/403/ΕΟΚ ορίζει ότι οι συσκευασίες πρέπει να είναι επαρκώς ομοιογενείς, επίσημα σφραγισμένες και να φέρουν σήμανση για την εμπορία. Η προτεινόμενη τροποποίηση του άρθρου 10 των εν λόγω οδηγιών καθιστά δυνατή την απλοποίηση του άρθρου 8 προκειμένου να επιτραπεί η διάθεση σπόρων προς σπορά χύδην.

2.2.4. Στο πλαίσιο προσωρινής πειραματικής προσπάθειας, η οποία ανελήφθη μεταξύ του 1994 και του 2000 σε 6 κράτη μέλη⁽¹⁾, απεδείχθη ότι η διάθεση σπόρων προς σπορά χύδην υπό συγκεκριμένες συνθήκες δεν επηρεάζει την ποιότητα των διατιθέμενων σπόρων. Κατά τα πειράματα αυτά, οι συσκευασίες των σπόρων που επρόκειτο να τεθούν σε εμπορία πιστοποιήθηκαν δεόντως σύμφωνα με τις διατάξεις των οδηγιών 66/401/ΕΟΚ, 66/402/ΕΟΚ και 66/403/ΕΟΚ. Οι συσκευασίες που χρησιμοποιήθηκαν για τη διάθεση των σπόρων στον τελικό καταναλωτή υπόκειντο σε δειγματοληψία και εν συνεχεία σφραγίζονταν.

2.3. Διασφάλιση της ποιότητας

2.3.1. Συσκευασία και σφράγισμα

2.3.1.1. Η συσκευασία, το σφράγισμα και η σήμανση μίας σπορομερίδας αποτελούν σημαντικό μηχανισμό για τον έλεγχο της γνησιότητας μιας διατιθέμενης σπορομερίδας ή παρτίδας, καθώς και για την αρτιότητα του συστήματος πιστοποίησης, με στόχο την αποφυγή οποιασδήποτε εκούσιας ή ακούσιας παρέμβασης κατά τη διαδικασία πιστοποίησης πριν από τη διάθεση στον τελικό καταναλωτή.

2.3.1.2. Στα άρθρα 8, 9 και 10 των οδηγιών 66/401/ΕΟΚ, 66/402/ΕΟΚ και 66/403/ΕΟΚ προβλέπεται ότι οι συσκευασίες που προορίζονται για εμπορία σφραγίζονται και σημειώνονται κατά τρόπο ώστε να μην υπάρχει δυνατότητα παραποίησης και φέρουν ετικέτα η οποία στερεώνεται επάνω στη συσκευασία με σύστημα επίσημου σφραγίσματος. Οποιαδήποτε αλλαγή επ' αυτού θα είχε επιπτώσεις στην υγεία των φυτών και στην ανιχνευσιμότητα και θα έπληττε τελικώς την αξιοπιστία του Συστήματος Πιστοποίησης Σπόρων.

2.4. Εμπιστοσύνη των καταναλωτών

Η εμπιστοσύνη των καταναλωτών δεν θα πρέπει να επηρεαστεί εφόσον οι σπόροι προς σπορά χύδην συσκευάζονται, σφραγίζονται και σημειώνονται σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 9 και 10 των οδηγιών 66/401/ΕΟΚ, 66/402/ΕΟΚ και 66/403/ΕΟΚ.

2.5. Υγεία των φυτών

Το τελικό δείγμα μπορεί να αποτελέσει εγγύηση για την ποιότητα της διάθεσης σπόρων προς σπορά χύδην από πλευράς γνησιότητας της ποικιλίας, καθαρότητας των σπόρων και βλαστικής ικανότητας, ενώ το ίδιο ισχύει και για οποιαδήποτε διαδικασία πιστοποίησης των καλλιεργειών που πραγματοποιούνται κάνοντας χρήση των διατεθέντων σπόρων.

2.6. Ανιχνευσιμότητα

Η επίσημη σφράγιση της ετικέτας που φέρει η συσκευασία των σπόρων προς εμπορία, όπως προβλέπεται δυνάμει του άρθρου 10 των οδηγιών 66/401/ΕΟΚ, 66/402/ΕΟΚ και 66/403/ΕΟΚ, συνέβαλε στην καθιέρωση εναργούς και ανιχνεύσιμου πρωτοκόλλου.

(1) Έκθεση για την Προσωρινή Πειραματική Προσπάθεια σχετικά με τη διάθεση σπόρων προς σπορά χύδην στον τελικό καταναλωτή (Απόφαση της Επιτροπής 94/650/ΕΟΚ, 9 Σεπτεμβρίου 1994).

3. Ειδικές παρατηρήσεις

3.1. Δεδομένου ότι το σχετικό πλεονέκτημα παραχωρείται κατά παρέκκλιση σε ένα κράτος μέλος με οδηγία του Συμβουλίου, θα μπορούσε να υποστηριχθεί ότι η εφαρμογή της παρέκκλισης προσφέρει ένα αθέμιτο εμπορικό πλεονέκτημα σε ορισμένους παραγωγούς του εν λόγω κράτους μέλους.

3.1.1. Παρότι όλα τα κράτη μέλη δύνανται να αιτηθούν την παραχώρηση παρέκκλισης, εντούτοις το ποσοστό των παραγωγών ενός κράτους μέλους οι οποίοι μπορούν να επωφεληθούν από την εμπορία χύδην ποικίλλει σημαντικά από το ένα κράτος στο άλλο. Κατά συνέπεια, το ανταγωνιστικό πλεονέκτημα ενδέχεται να παραχωρηθεί εξ αβλεψίας σε ένα κράτος μέλος με γνώμονα τις δυνατότητές του όσον αφορά την εμπορία σπόρων προς σπορά χύδην. Τούτο θα εξαρτηθεί από την έκταση της εμπορίας σπόρων προς σπορά χύδην μεταξύ κρατών μελών. Δεν καθίσταται σαφές εάν με την εν λόγω παρέκκλιση παρέχεται η δυνατότητα σε έναν παραγωγό κάποιου κράτους μέλους να διαθέτει σπόρους προς σπορά χύδην σε τελικό καταναλωτή άλλου κράτους μέλους. Σε αυτή την περίπτωση, η ΟΚΕ καλεί την Επιτροπή να διασαφηνίσει εάν απαιτείται να διαθέτουν παρέκκλιση αμφοτέρωτα τα ενδιαφερόμενα κράτη μέλη.

3.2. Στο άρθρο 8 δεν γίνεται μνεία στο μέγεθος της σπορομερίδας που συσκευάζεται προς εμπορία. Εξάλλου, πέραν της επιβεβλημένης ομοιογένειας των σπορομερίδων, δεν υφίστανται λόγοι από πλευράς βιολογίας ή φυσιολογίας οι οποίοι να συνηγορούν υπέρ ενός συγκεκριμένου μεγέθους μίας συσκευασμένης σπορομερίδας.

3.2.1. Το μέγεθος μιας συσκευασμένης σπορομερίδας ή παρτίδας προς σφράγιση δεν θεωρείται ότι επηρεάζει ούτε τους μολυσματικούς παράγοντες που εμπεριέχονται σε αυτήν ούτε το επίπεδο της καθαρότητας και της γνησιότητας της ποικιλίας των σπόρων, δεδομένου ότι όλα τα ανωτέρω διέπονται από διαδικασίες ελέγχου της ποιότητας πριν αλλά και κατά τη συσκευασία.

3.2.2. Το μέγεθος μιας συσκευασμένης σπορομερίδας ή παρτίδας προς σφράγιση δεν πιστεύεται ότι μπορεί να διαφοροποιήσει το ενδεχόμενο αλλοίωσης των σπόρων, υπό την προϋπόθεση ότι το συσκευασμένο εμπόρευμα φυλάσσεται σύμφωνα με τις ενδεδειγμένες προδιαγραφές αποθήκευσης και στο κατάλληλο περιβάλλον για τη συγκεκριμένη κατηγορία σπόρων.

3.3. Η ΟΚΕ κρίνει αναγκαίο να διευκρινισθεί περαιτέρω κατά ποίον τρόπο ένα απλοποιημένο σύστημα — στο πλαίσιο του οποίου το συσκευασμένο εμπόρευμα χύδην ενδέχεται να μην σφραγίζεται — μπορεί να εγγυηθεί τη γνησιότητα των πιστοποιημένων σπόρων κατά την παράδοση του φορτίου.

3.3.1. Για την αντιμετώπιση του ζητήματος αυτού, στο άρθρο 2(ε) της πειραματικής δοκιμής προβλέπεται η πραγματοποίηση μίας τελευταίας δειγματοληψίας στη συσκευασία που περιέρχεται στον τελικό καταναλωτή.

3.3.1.1. Πράγματι, σύμφωνα με τη διάταξη αυτή, η τελευταία δειγματοληψία και η σφράγιση των παρτίδων αναβάλλεται για μετά την παραλαβή από τον τελικό καταναλωτή (παρότι η τελική πιστοποίηση πραγματοποιείται πριν από την παράδοση).

3.3.1.2. Το καθεστώς της τελευταίας δειγματοληψίας δεν είναι σαφές σε περίπτωση που ανακύψει διαφορά μεταξύ της δειγματοληψίας αυτής και της τελικής πιστοποίησης πριν από την παράδοση. Σε περίπτωση απόκλισης θα πρέπει να υιοθετηθεί πρωτόκολλο για την επίλυση του ζητήματος.

3.3.1.3. Οποιαδήποτε παρεμβολή έπειτα από την τελική πιστοποίηση της παρτίδας χύδην θα πρέπει να καθίσταται προφανής κατά την τελευταία τυχαία δειγματοληψία έπειτα από την παράδοση. Η ορθότητα και η αξιοπιστία της προαναφερθείσας τελευταίας δειγματοληψίας απαιτείται να εξασφαλίζονται ακριβώς όπως συμβαίνει και πριν από τη σφράγιση οποιασδήποτε συμβατικής συσκευασίας για την εμπορία πιστοποιημένων σπόρων.

3.4. Η απουσία συγκεκριμένων κριτηρίων όσον αφορά την υγιεινή, τη συσκευασία και τη σφράγιση των κιβωτίων που χρησιμοποιούνται για τη μεταφορά σπόρων χύδην μπορεί να έχει επιπτώσεις στην υγεία των φυτών, δεδομένου ότι τα κιβώτια αυτά ενδέχεται να ξαναχρησιμοποιηθούν. Κρίνεται αναγκαίο να πιστοποιείται, αφενός, ότι τα κιβώτια δεν έχουν μολυνθεί από παθογόνους οργανισμούς και, αφετέρου, ότι είναι κλεισμένα έτσι ώστε να αποκλείεται το ενδεχόμενο μόλυνσης του περιεχομένου τους κατά τη διαμετακόμησή τους προς τον τελικό καταναλωτή. Η υπηρεσία πιστοποίησης πρέπει να έχει τη βεβαιότητα ότι οι πιστοποιημένοι σπόροι που παραδίδονται χύδην διαθέτουν ανάλογη πιστοποίηση σε κάθε φυτοϋγειονομική ετικέτα που σχετίζεται με την ετικέτα παράδοσης.

3.4.1. Μία διαδικασία η οποία δεν επιβάλλει την υποχρέωση να τοποθετείται επίσημη ετικέτα σε ένα εμπόρευμα που παραδίδεται χύδην, προκειμένου να μην υπάρχει δυνατότητα παραποίησης, ενδέχεται να προκαλέσει μείωση της εμπιστοσύνης και της ανιχνευσιμότητας στο πλαίσιο του Συστήματος Πιστοποίησης, ιδίως στις περιπτώσεις κατά τις οποίες το εμπόρευμα προς παράδοση χύδην δεν είναι σφραγισμένο.

3.5. Η ΟΚΕ υποστηρίζει μία διάταξη του άρθρου 2(δ) της πειραματικής δοκιμής σύμφωνα με την οποία οι σπόροι απαιτείται να διοχετεύονται απευθείας στον τελικό καταναλωτή. Τούτο θα συμβάλει σε περιορισμό τόσο του κινδύνου εκούσιας ή ακούσιας παρέμβασης στις παρτίδες όσο και του ενδεχόμενου απρόβλεπτων διαφορών.

3.5.1. Εντούτοις, η διάταξη περί απευθείας διοχέτευσης στον τελικό καταναλωτή καθώς και η κοινοποίηση της ποσότητας των σπόρων που διατίθενται προς εμπορία χύδην στην αρμόδια υπηρεσία πιστοποίησης, όπως προβλέπεται από το άρθρο 2 της πειραματικής δοκιμής, παρέχουν ορισμένες — αλλά όχι πλήρεις — εγγυήσεις όσον αφορά την πιστοποίηση και την ανιχνευσιμότητα.

3.5.2. Απαιτείται να διασαφηνισθεί, αφενός, εάν και κατά πόσον ο τελικός καταναλωτής (γεωργός) έχει δυνατότητα μεταπώλησης των σπόρων που παρέλαβε χύδην και, αφετέρου, εάν ως «τελικός καταναλωτής» νοείται μόνον εκείνος ο οποίος προβαίνει στην καλλιέργεια και τη συγκομιδή των παραδοθέντων σπόρων.

3.5.2.1. Δεν καθίσταται σαφές εάν περισσότεροι του ενός «τελικού καταναλωτή» έχουν δυνατότητα παραλαβής σπόρων από την ίδια παρτίδα εμπορεύματος χύδην, γεγονός το οποίο έχει επιπτώσεις τόσο ως προς τη μετάδοση νόσων όσο και ως προς την ανιχνευσιμότητα.

3.5.2.2. Νομική εγγύηση

Επιβάλλεται η δημιουργία σαφούς νομικού καθεστώτος που θα επιτρέπει στο «γεωργό», σε περίπτωση ζημίας που προέρχεται από την κακή ποιότητα των σπόρων ή το χειρισμό τους, να γνωρίζει με τρόπο αναμφίβολο ποιος είναι ο φορέας που είναι υπεύθυνος για τις ζημιές που προκλήθηκαν, είτε άμεσες είτε λόγω διαφυγόντος κέρδους, ώστε να δύναται να αποζημιώνεται μέσω της δικαστικής διαδικασίας.

3.5.2.2.1. Η επιχείρηση που παράγει σπόρους είναι υπεύθυνη για την πιστοποίησή τους, είναι η πρώτη του κυκλώματος, πρέπει να είναι πάντοτε εκείνη από την οποία ο γεωργός θα έχει απαιτήσεις βάσει δικαστικής διαδικασίας, και ενδέχεται να είναι με τη σειρά της επίσης εκείνη που θα προσφύγει δικαστικώς εναντίον των άλλων επιχειρήσεων του κυκλώματος.

4. Συμπεράσματα

4.1. Προϋπόθεση για την εμπιστοσύνη του τελικού καταναλωτή όσον αφορά την ποιότητα των σπόρων που παραλαμβάνει αποτελεί η διαβεβαίωση ότι οι παραδοθέντες σπόροι έχουν συσκευασθεί και σφραγισθεί επισήμως και φέρουν ορθή σήμανση. Η παράδοση σπόρων προς σπορά χύδην, χωρίς συσκευασία και σφράγιση, ενδέχεται να οδηγήσει σε ένα λιγότερο ασφαλές Πρωτόκολλο Πιστοποίησης.

4.2. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να είναι απολύτως βέβαιοι ότι η απλοποίηση της συσκευασίας και της εμπορίας σπόρων προς σπορά δεν θα επιφέρει μείωση της εμπιστοσύνης των παραγωγών έναντι του Συστήματος Πιστοποίησης Σπόρων, αφενός, και ότι δεν θα προσφέρει ανταγωνιστικό πλεονέκτημα σε ορισμένους παραγωγούς, αφετέρου. Επιπλέον, επιβάλλεται η εναρμόνιση των σχετικών μέτρων με τις διατάξεις που διέπουν τις διεθνείς εμπορικές συναλλαγές για την εμπορία πιστοποιημένων σπόρων.

4.3. Εν κατακλείδι, και λαμβανομένων υπόψη των παρατηρήσεων που διατυπώθηκαν ανωτέρω, η ΟΚΕ προτιμάται να υποστηρίξει την παρούσα πρόταση της Επιτροπής.

Βρυξέλλες, 12 Ιουλίου 2001.

Ο Πρόεδρος

της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

Göke FRERICHS